

ROTTERDAMSCH E COURANT.

De Abonnementsprijs is f 24 's jaars of f 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nummers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... f 1.—
Iedere regel meer..... - 0.20
Andere Advertentiën per regel..... - 0.20
Grootte letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelrecht en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

KOLONIEN.

(Per Overlandpost.)

BATAVIA 24 December.

Verovering van Boni.

Ten vervolge onzer mededeelingen nopens de militaire operatiën tegen het Bonische Rijk zijn wij in de gelegenheid het volgende mede te deelen:

Den 10 november jl. waren er te Boelekombā, de aangewezen rendez-vous-plaats, schepen genoeg aanwezig, om met het slepen van dezelfde naar Sindjai een aanvang te maken, hetgeen door de zorg van de zwaart met orde en spoed plaats had, en om den march over land van eene kolonne, bestaande uit drie compagnieën infanterie, eene sectie drieponderbergbatterij, twee mortieren, 21 sapeurs, 27 kavaleristen en eene veldambulace, onder den majoor Staring te doen aanvangen.

Bij deze kolonne bevond zich Aroe Palakka met ongeveer 200 volgelingen, benevens de hulptroupen van Bonthain en Boekomba, ter sterkte van 500 man, welk getal echter door de volgelingen der hoofden en der door hen medegebrachte koelies tot ruim 1000 was vergroot. De adjuvant-resident Bakkers leidde de hulptroupen.

Den 21 november waren al de schepen op de reede van Sindjai, met uitzondering van de Bulgerstein, van de Pauline en de Ida Wilhelmine, die nog niet te Boelekombā waren aangekomen.

Inmiddels was door Zr. Ms. schoonerbrik Lansier eene nauwkeurige verkenning van de reede van Sindjai gedaan, waardoor werd bevestigd, dat eene goede landingplaats zoude zijn.

Den 21sten werd door den luitenant-generaal, commandant en chef der expeditie, in persoon eene verkenning gedaan, en den volgenden dag werd begonnen met het beschieten der vijandelijke versterkingen, met het oogmerk, om ze zoo veel doenlijk te vernielen en derzelver kanons te demonteren. De goede en juiste rigting der schoten deed vermoeden, dat de vijand schade had geleden. Men zag hem zijn kanon terugtrekken en de wallen verlaten. Later is gebleken, dat hij ze slechts teruggetrokken heeft, om ze voor vernieling te bewaren en ze na de staking van ons vuur weder in positie te stellen.

Aan dit bombardement werd deel genomen door Zr. Ms. schepen Soembing, Gedeh, Phoenix, Bali, Medusa, Kinsbergen, Lansier en eenige kleinere vaartuigen.

Ten einde de medewerking van de kolonne, die van de Zuid naar Sindjai zou oprukken, niet te missen en deze kolonne, welke door eenen march van vijf dagen door een vijandig land de moeilijke taak had, niet te leure te stellen en van deelname aan het gevecht te versteken, besloot de generaal de landing uit te stellen tot den 24sten, den dag waarop de kolonne verwacht werd.

Den 24sten ten 4½ ure 'smorgens had dan ook de landing plaats, gedekt door de gewapende sloepen en barkassen van Zr. Ms. schepen Medusa, Gedeh, Soembing en Bali, benevens de kruisbooten n.º 18, 23 en 44.

De landingstroepen bestonden uit 200 man van Zr. Ms. schepen, onder de bevelen van den luitenant ter 2e klasse Coops, het 4de bataillon infanterie en twee mortieren a 11½ dm. en geen ander legertroups dan eene veldambulace. De marine-divisie maakte de voorhoede uit en werd ondersteund door drie compagnieën van het 4de bataillon infanterie, onder den majoor Kroesen, als hoofdtroep, terwijl de drie vorige compagnieën als reserve onder de persoonlijke bevelen van den generaal bleven.

Ten half zes ure waren de troepen aan wal en opende de vijand zijn vuur op dezelve, dat geen nadeel toebrengt en door de gewapende sloepen en barkassen goed beantwoord werd.

De voorhoede rukte voort, op den voet gevolgd door den hoofdtroep en reserve. Eerstgenoemde had last, om het strand niet te volgen, ten einde niet op de verdedigingswerken des vijands te stooten, maar eenigzins binnenwaarts te marcheren, dan regts af, te wenden en alle versterkingen in den rug te bedreigen. De hoofdtroep moest de voorhoede ondersteunen en zoude wederkeerig gevolgd worden door de reserve.

De beweging aan de voorhoede voorgeschreven bleek niet mogelijk te zijn door de vele diepe vijvers, die den march stuitten. Er moest nu langs het strand en regt op eene der versterkingen aan gemarcheerd worden. Zij scheen goed bezet en de verdedigers wilden te zijn, om zich goed te verdedigen. In de nabijheid daarvan gekomen en het daglicht nog onvolkomen zijnde, werd last gezonden, om halt te houden en de omtrekking af te wachten van eene compagnie infanterie, die door de reeds vermelde vijvers werd gezonden. Te gelijk werden de mortieren opgesteld en eenige worpen in de benting gedaan, terwijl inmiddels de voorhoede door links aan te houden eveneens met de omtrekking bedreigde. Spoedig hield het gejuich des vijands op, die het kortstondig stilstaan der troepen wellicht aan vrees had toegeschreven, en hij verliet zijne versterking, toen hem door de omtrekking de verdediging onmogelijk was gemaakt. De gezamenlijke versterkingen van Mangara-Bombang moesten nu verlaten worden,

want het waren allen werken met opene keelen of met regtlijnige borstwerken. (*)

De rigting, die de vijand nam volgende, deboucheerden de troepen in eene schoone vlakte van voortreffelijke bouwgrond, waarvan de oogst niet lang geleden was binnengehaald en alles weder voor het planten van het tweede gewas omgewerkt was. De vijand trok met vele vaandels en eenige ruiters naar het niet ver verwijderde gebergte, verwaarts de voorhoede, ondersteund door eene compagnie infanterie, hem volgde. Nu scheen hij eene omtrekkende beweging te doen, om welke te verhinderen de derde kolonne eene beweging deed, terwijl inmiddels de tweede kolonne in stelling bleef achter Mangara-Bombang, om den vijand gade te slaan. De vijand trok nu in de rigting van eene belangrijke kampong, Balong-nipa geheten, en op den regteroever van de rivier Tangka gelegen.

De drie kolonnen werden verzameld op den linker-oever van de rivier Sindjai, welke doorwaadbaar werd bevonden, en op de kampong Balong-nipa aangemarcheerd. De vijand wachtte de troepen niet af, maar trok de rivier Tangka over en was, toen onze magt daar ten 10 ure aankwam, spoorloos verdwenen.

Terwijl dit plaats had, begaven Zr. Ms. stoomschepen Soembing, Bali en Kinsbergen met de drie kruisbooten en de barkassen en de gewapende sloepen van de Medusa, Gedeh, Phoenix, zich naar de monding van de Tangka rivier, ten einde de versterkingen aldaar te bedreigen en, op een te geven signaal door de land agerende troepen, de rivier in te roeien. Om die beweging te ondersteunen was eene compagnie van het 11de bataillon infanterie op de Soembing overgesehept.

Maar de drasheid van den grond en de uitgestrekte nipa-bossen, die de monding der rivier omzoomen, veroorloofden niet die gecombineerde beweging te volbrengen. Het afgesproken signaal konde van den wal niet gegeven, immers in zee niet gezien worden. In stede van dien is van het 4de bataillon infanterie eene compagnie de rivier overgetrokken, om de versterkingen in den rug te bedreigen, die daarop verlaten zijn.

De marine-divisie werd tegen den avond naar boord teruggezonden en het 4de bataillon infanterie met de artillerie en de ambulace in de kampong Balong-nipa gelaten. Ons verlies had bestaan in een Europeesch soldaat gesneuveld en een Amboneesch sergeant gekwetst.

Omstreeks tien ure deboucheerde de kolonne, die van Boelekombā was gemarcheerd in de vlakte, in die voege dat, zoo de vijand gestaan had, hare medewerking niet vruchteloos zoude zijn geweest. Maar reeds ten 9 ure kwam het hoofd van Barengoe de kolonne op verscheiden palen van Sindjai te gemoet, verhalende dat Mangara-Bombang met al zijne versterkingen genomen was en hij zich met zijn volk bij den overwinnaar kwam onderwerpen.

Deze kolonne had een allermoeijelijkst terrein, vooral voor de artillerie, door te trekken gehad. De tegenstand van den vijand was echter niet van groot belang; overal werd hij uit zijne stellingen en versterkingen verdreven, soms met een blijkbaar niet onaanzienlijk verlies van dooden en gekwetsten. Van onze zijde sneuvelde een Europeesch sergeant.

Den 25sten met het 11de bataillon infanterie en de kavalerie van de kolonne van de Zuid op march gegaan zijnde en na zich verenigd te hebben met het 4de bataillon infanterie, trof de generaal te Balong-nipa verscheiden inlanders aan, en daaronder den soeloewatang van die kampong, die namens den radja zijne onderwerping kwam aanbieden.

De bijzonderheden, die nu vernomen werden, deden zien, dat het maken van bewegingen in het binnenland onnoodig, wellicht schadelijk zoude zijn.

De meerderheid der bevolking wachtte in het nabij liggende gebergte het resultaat af van de zending des soeloewatangs, maar zoude op de verschijning van troepen verder de wijk nemen.

De generaal nam de aangeboden onderwerping aan en bepaalde zich verder tot het doen eener excursie met de aanwezige kavalerie, waarbij bleek, dat het land uiterst vruchtbaar is, en dat die vruchtbaarheid kan worden verhoogd door het maken van waterleidingen ter bewatering der rijstvelden, die nu geheel van regen afhankelijk zijn.

De 26 november werd benuttigd, om meer bijzonder de rivier Pangka te verkennen en een emplacement voor eenen militairen post te kiezen.

De keuze is gevallen op een open terrein naast de kampong Balong-nipa, op den regteroever van de rivier. Bereids was een groot deel van de bevolking teruggekeerd, aan wie het opgevatte voornemen werd bekend gemaakt. Men scheen daarmede ingenomen en bereid in de levering van materialen en werkvolk behulpzaam te zijn. Om de gezondheid beter te beproeven, wendde de generaal eenige onzekerheid voor, omtrent de geschiktheid van het gekozen emplacement, en vroeg of eene keuze aan de rivier Sindjai niet beter zoude zijn?

Het antwoord was: „dan zou het bloed in onze aderen gestold zijn, alvorens de compagnie ons ter hulp zoude kunnen komen.”

Er werden dadelijk bevelen gegeven voor het ontwerpen, traceren en verder afwerken van eene redoute. Met de onderwerping van de bevolking ging het goed. Onophoudelijk kwamen lieden aan Aroe Palakka kleine geschenken en hunne hulde aanbieden. Als beschermeling van het Gouvernement was hij een gevierd man.

Op den 26sten waren reeds drie hoofden en vier en twintig onderhoofden, en op den 27sten de onderhoofden van Katjang en Limbang in onderwerping gekomen.

(*) De artillerie en de gewapende sloepen hebben 38 kanons en lilla's in die versterking gevonden en vernageld.

Maar niet alleen in Sindjai werd deze goede gezondheid bespeurd: ook in het Bonische gebied werd die aan den dag gelegd. Dit bleek uit de overkomst van twee vrouwelijke Aroes uit de kampong Kadjoe-Ara en Mara, die uit het Bonische gebied met een gevolg van circa 300 personen hulde aan Aroe Palakka kwamen brengen.

De zaken te Sindjai voorloopig geregeld zijnde werd den 28 november een aanvang gemaakt met het slepen der transportschepen naar Badjoa, alwaar de laatste op den 3 december aankwamen. Al de troepen werden daar gedebarkeerd en op den 6den werd de marsch naar het binnenland aangevangen in deze orde:

a. De voorhoede, bestaande uit:
1, drie compagnieën van het 4de batt. inf.;
2, een peloton kavalerie;
3, de twee howits. van de 3-ponds ligte veldb.;
4, een detachement sapeurs,
onder de bevelen van den majoor C. M. H. Kroesen.

b. De hoofdtroep, bestaande uit:
1, de gezamenlijke kavalerie;
2, de drie overige comp. van het 4de batt. inf.;
3, de overblijvende artillerie;
4, het 11de bataillon infanterie.

c. De mobiele en bij de korpsen ingedeelde ambulancen met de kookketels en de onmisbare bagage, gedekt door eene compagnie van het 11de bataillon infanterie.

d. De achterhoede, vertrekkende een uur na den hoofdtroep en bestaande uit:
1, de veldambulancen;
2, het vivrespark;
3, twee compagnieën van het 5de batt. inf.,
onder de bevelen van den maj. H. T. Heisterkamp.

De weg, die door de zorg van den majoor chef van den staf H. C. Staring was hersteld en verbeterd, was tot aan Boni tamelijk goed en veroorzaakte geene beduidende hindernissen aan den marsch der verschillende wapenkorpsen. De marsch kon dus goed en opgesloten in halve sectie-kolonne plaats hebben. Tot aan Tebadjong werd geen vijand ontdekt.

In de plaats van Boni komende zag men echter eene uitgebreide borstwering voor zich, met eene bamboezen palissadering voor dezelve, bestaande uit ongekloofde bamboe, waaraan de zijtakken gelaten waren, om de opruiming te bemoeijelijken, tamelijk dicht bijeen en regtstandig in den grond geplaatst. Verdedigers werden er slechts weinigen gezien.

De voorhoede kreeg last langzaam door te marcheren en geene vijandelikheden te beginnen als de vijand het initiatief niet nam. Eene nauwkeurige verkenning van de positie werd verhindert door het gordijn van boomen en struiken, welke den regtervleugel derzelve dekte. De linkervleugel was meer open, maar de regter was het strategische punt van het slagveld; in die rigting was de marschlijn naar Palakka en Pasempa. Daar moest dus de aanval geschieden, om den terugtocht naar Pasempa te verhinderen. Het scheen ook het sterkste gedeelte der linie te zijn.

Spoedig opende de vijand zijn vuur uit lilla's en verdragende geweren of buksen. De voorwaart hechte zijne tirailleurs tegen de linie, bragt zijn geschut in batterij en bedreigde het centrum en den linker vleugel der linie door een stormaanval. Dit gebeurde alles met orde en onverschrokkenheid.

Met het vuur uit het front der linie werd ook een levendig vuur uit de kampong Bola Salimpa geopend. En zoo als later bleek, maar aanvankelijk gemaskeerd door de kampong niet te zien was, uit eene redoute, welke loodregt buiten de linie en haar flankerende was aangebragt.

Dit vuur nam de voorhoede in de flank en had haar veel kwaad kunnen doen. De kapitein W. van Os, de drie compagnieën van het 4de bataillon commanderende, die bij den hoofdtroep waren ingedeeld, kreeg last, om met dezelve den vijand uit die kampong te verdrijven, waar hij in menigte genesteld was. Der kavalerie, onder den majoor J. Wolff, werd bevolen, zich gereed te houden om zoodra het vuur uit de kampong tot zwijgen zoude gebragt zijn, den regtervleugel der linie om te trekken en den terugtocht des vijands af te snijden, zooveel doenlijk gevangen te maken, maar neder te sabelen wat zich verdedigen zoude.

De artillerie, onder majoor J. F. van Bloemen Waanders, marcheerte in het front der stelling op en opende haar vuur op de linie; het 4de bataillon infanterie deployeerde zich op den linkervleugel van de artillerie, zoodat de hoofdaanval tegen des vijands regtervleugel gericht was. De manoeuvre gelukte volkomen. Het vuur uit de kampong Bola Salimpa werd tot zwijgen gebragt; de kavalerie ontrok des vijands regtervleugel; de voorhoede drong door het verhak en beklom de borstwering.

Onze verliezen, hoewel betrekkelijk gering, dragen evenwel blijk van den ernst der verdediging en de stoutheid van den aanval. Bij het 4de bataillon zijn gevallen 3 gesneuvelden en 17 gekwetsten. Onder de laatste behooren de majoor C. M. H. Kroesen, wien een gewerschot in de borst door en door en een ander in den regterarm getroffen heeft. Gelukkig zijn geene edele deelen geraakt. De 1ste luitenant A. J. Roijen bekwaam een schot in den regterschouder en een ander in den regterarm. De overige gekwetsten van dit bataillon zijn het allen vrij belangrijk, maar het meerendeel niet met levensgevaar.

Bij de kavalerie sneuvelde een ruiter, en werden drie ruiters en vijf paarden gewond, allen door lans of kris. Ook de eerste luitenant Koenen werd door een krissteek in den regteronderbuik gewond. Twee Europeanen zijn later aan hunne wonden overleden.

Bij de andere korpsen werden geene verliezen geleden. De overwinning was volkomen en de vijand van zijne natuurlijke terugtochtlijn afgesneden. Zij kon

geene uitkomsten doen vermoeden. Na de noodige zorg voor de gekwetsten genomen te hebben, en zich van het geheel verdwijnen des vijands verzekerd te hebben, werd de marsch naar Palakka voortgezet, waar de troepen omstreeks 2½ ure in den namiddag aankwamen, maar geene huizen genoeg vonden, om, met de koelies mede gerekend, ruim drieduizend man en meer dan driehonderd paarden, onder dak te brengen; er werd echter goed water gevonden. Nu schoot niets anders over, dan het grootste gedeelte der troepen te doen bivouaqueren. Een zware stortbui, welke ruim 2 uren duurde, heeft deze gebrekkige legering ingewijd. Eerst den volgenden dag kon aan het maken van eene beschutting gewerkt worden, hetgeen het doen eener verkenning tot in de nabijheid van Pasempa verhinderde, ook wijl geene genoegzame levensmiddelen in het bivouac konden aangevoerd worden, om onmiddellijk weder in beweging te gaan. Hiermede werd echter niets verzuimd, zooals hieronder zal blijken. Buitendien was het verzorgen der gezondheid en voeding der troepen een onvermijdelijke en eerste pligt.

Deze omvattende beweging met de imposante magt, welke gedeploteerd werd en die gewoonlijk nog overschat wordt, benevens de kordaatheid van de aanvallers, moet den vijand bevreesd gemaakt hebben voor zijnen terugtocht.

Na een kwart uurs hevig gevecht verliet hij zijne verschaning en was hij waarschijnlijk willens naar Pasempa terug te trekken, waar zich de Koningin nog bevond. Maar daar stootte hij op de kavalerie, die veel moeite had gehad om door de versperringen te komen, welke tusschen de kampong Bola Salimpa en de linie aangebragt waren, en deze als het ware verenigden en tot een stelzel van verdediging maakten. Dit oponthoud gaf aan de hoofden (*) gelegenheid te ontsnappen, maar verhinderde niet, dat de kavalerie, die zich uitmuntend gedroeg, vele vijanden nedervelde, want pardon, hoewel aangeboden, werd niet aangenomen. Hier deed zich de stoutmoedigheid van het volkskarakter weder kennen. Hoewel het leven kunnende redden door de wapens weg te werpen en zich over te geven, heeft geen enkele parda willess aannemen. Met een steek- en verscheidene werplansen gewapend, heeft geen der Bonieren, die onder het bereik der kavalerie was en niet meer ontkomen kon, gepoogd zich door te loopen aan zijn lot te onttrekken. Langzaam terugtrekkende en de ruiters, die te nabij kwamen, eene lans toewerpande, die bijna altijd trof, hetzij ruiter, paard of harnachement, verdedigden zij zich zoo lang zij konden en tot zij nedergevelde werden, hetgeen meestal plaats had door sabelhouten, die eenen dadelijken dood gaven. Volgens de verklaring van den generaal heeft de kavalerie dien dag gewichtige diensten bewezen.

De massa der vlugtelingen, zich den terugtocht door de kavalerie afgesneden ziende, keerde in de kampong terug, om onder bescherming van haar geboorte noordelijk in de rigting van Tjinra te trekken. Enige kartets-granaten door de sectie howitsers a 12 duim van de 6 pond batterij den vlugtenden nagezonden, overhaastten den terugtocht.

Hoe groot het aantal verdedigers der vijandelijke versterking geweest is, is niet, zelfs niet bij benadering te schatten. Men weet alleen dat zich de voornaamste hoofden als aanvoerders in de versterking bevonden en dat zij aan de verdediging van Boni en van Pasempa groote waarde hebben gehecht. Als aanvoerders zijn genoemd:

1. Aroe Oedjong, waarnemende toenmalig (Rijksbestuurder), en broeder van den overleden Koning Aroe Poegie Matinro Riadja Benting, de echtgenoot van de regerende Koningin.

2. Aroe Petodjo, de bevelhebber der Bonische strijdmagt.

3. Datoe Sawito, de toemalampona Toewangké (zooveel als tweede bevelhebber).

4. Aroe Palongke, de oeder van den grootvader van n.º 1.

5. Aroe Goelongs Doelang van Awangtangké (deze Prins behoort te Sopeng te huis).

6. Aroe Kaloesoe, doelang van Petong Paloe (deze Prins behoort onder Loewoe en heeft bij de vlugt zijne vlag verloren).

7. Aroe Rappang, de broeder van n.º 2; deze wordt gezegd te zijn gesneuveld.

Aroe Palakka, die zijnen togt van Sindjai naar Badjoa over land zonder hinder volbragt, zond nog denzelfden dag van het gevecht zendelingen uit om met het volk in aanraking te komen, maar vond alle kampongs verlaten.

Reeds den volgenden dag echter meldde zich aan onze voorposten aan de Bonier Ambé-Kampa, zeggende door de onderhoofden en de bevolking van p. m. 50 groote en kleine kampongs afgevaardigd te zijn, om te vernemen of de bevelhebber der Nederlandse strijdmagt genegen was hunne onderwerping aan te nemen. Hij was overtuigd, zeide hij, dat de mindere hoofden, vooral het volk, rust en vrede verlangden, en berigtte dat de Koningin, dadelijk bij het vernemen der gelede nederlaag, met haren ook Datoe Sawito en haren halven broeder Datoe Sailong en den pegawé van Boni, schoonzoon van Datoe Sawito naar Sopeng of Kadjos (Wadjos), welke der beide plaatsens wist hij niet, had begeven, dat Aroe Oedjong naar Amalie, een dag reis van Boni, was gevlugt; dat de adat de Koningin gevolgd was om haar in gevolge de Lands gebruiken op hare reis te vergezellen en tot hoede te dienen, maar dat naar zijne overtuiging de adat spoedig zou terugkeeren.

Reeds had de generaal aan de adat van Boni onder dagteekening van den 7den december eenen brief gericht om dit ligchaam den vrede te beloven, zoo men in

(*) De hoofden, dat zijn de Krains en Daings en hunne zoons, vechten altijd te paard en de minderen te voet.

onderwerping kwam en zich eenen anderen Vorst koos. Overeenkomstig dien brief werd aan Ambo-Kampo gezonden, dat de bevolking, mannen, vrouwen en kinderen gerust naar hunne kampongs konden terugkeeren en hun geen leed zou worden gedaan, maar zij integendeel zou worden uitgenoodigd, den veldarbeid, de visscherij en andere neringen te hervatten, alsof geene vreemde troepen in de nabijheid gelegerd waren.

Den 8sten december kwamen andere en meer voorname personen hunne onderwerping aanbieden, als: Aroe Maleh Soeloeatang, Maleh en Aroe Soga, welke voorname hoofden zijn en tot de Toerae Katie of het lijfvolk der Koningin behooren, benevens de zoon van Poengawa Mateo Rowe Rie Patempa Daing Madawe en zekere Imam Soera, die mindere hoofden, maar toch liefs van aanzien zijn.

Den 9den dezer begaf zich de generaal met drie kompagnien van het 11de bataillon infanterie en eene kompagnie kavalerie naar Pasempa, om de positie te verkennen en haar binnen te trekken, indien zij verlaten of ligt neembaar was.

De benaming van Pasempa, het sterke, verdient deze plaats volkomen.

Het access is uiterst moeilijk en langs de twee bestaande wegen, die de generaal volgde, den een in het gaan, den ander in het terugkeeren, voor kanon onmogelijk; de mortieren zouden echter zonder veel moeite kunnen doorgebracht worden. De eerste weg, die het minst moeilijk maar het langste is en waarmede, zoo beweerd wordt, de positie wordt omgegaan, heeft voor de infanterie negen uren marsch vereischt. De kavalerie heeft dien in 6½ uur tijds gedaan. Het bleek echter onjuist te zijn, dat door dezen weg de positie omgegaan kan worden. De beide wegen loopen op 3 a 4 palen vóór de positie te zamen en naderen de positie in front, waar zij buitengemeen sterk is. De andere weg, hoewel door een moeilijker terrein loopende, werd door de kavalerie in drie en de infanterie in vijf uren tijds afgelegd.

Als men de positie op een half gewerschot afstands genaderd is, moet men haar aan den rand van een ravijn over eenen uiterst moeilijken rotsachtigen weg, waar men niet dan man voor man en met voorzigtigheid gaan kan, langs marcheren, in dier voege dat goede schutters achter de borstweer, aan de andere zijde van het ravijn geplaatst, de naderenden één voor één kunnen nederleggen.

Aldus eenige honderd passen doorgemarcheerd hebbende, trekt men over het ravijn en moet men dan de eigenlijke borstweer, die eenige passen teruggetrokken en steil opgezet den weg domineert, langs trekken, dan vindt men eene versperping of poort met kanon gewapend in den vorm eener kasemat en zoo smal, dat niet meer dan twee mannen in front er door kunnen. Daar opgehouden wordende zou de vijand, door de steenmassa naar beneden te storten, alles verpletteren wat er onder staat. Dit deffé doorgekomen zijnde ontmoet men, op 20 a 30 schreden andere vierkante versterkte ruimten, die alle op zich zelf staande werken zijn, maar tot het algemeen systeem behooren. Dan komen weder ledige ruimten met hier en daar in het gewas verborgene posities. Eindelijk nadert men het reduit, waar het verblijf was der Koningin, dat meerdere zich onderling verdedigende versterkingen uitmaakt.

Men mag dus veilig aannemen, dat het verlaten der versterking ons veel verlies gespaard heeft.

Door vlugtelingen van de gelede nederlaag onderligt en te regt beducht dat zij, bij het nemen van Pasempa, in onze handen vallen zou, had de Koningin in aller ijde de plaats verlaten. Zoo overhaast was hare vlugt, dat op weinige passen van hare woning, haar draagstoel gevonden werd, dien zij verlaten en voor een paard verwisseld heeft, omdat het eerste vervoermiddel niet snel genoeg was, en zij in den waan moest verkeeren, dat onze troepen in aantocht waren.

Behalve de woning van de Koningin, zijnde een gewoon bamboezen gehou van Makassarsche bouw-orden, waren geene andere dan 5 a 6 huizen in het reduit, benevens eene raadzaal met eene verhevene zitplaats, zeer gelijkelijk aan de kansels, die men in de Javasche tempels soms aantreft. Alles was ruw en uit wild hout vervaardigd.

In de woning der Koningin werden 80 geweren gevonden, die voor de verdediging van het reduit bestemd schenen, en wijders al hare kleeding, have en goed. Naar hetgeen dat nog -- alles ingepakt, -- gevonden is te oordeelen, kan zij niets dan hare Rijkssieraden, voorwerpen van waarde medegenomen hebben. Er heerste eene groote verwarring, alles was ingepakt voor eene verhuizing, maar had, wegens de overhaaste vlugt, moeten blijven staan. Hoewel daar een aantal zaken gevonden zijn, die veel geldswaarde vertegenwoordigen, waren er toch geene kostbaarheden. Lijnwaden dekkende, gordijnen en dergelijk inlandsch huysraad, koperwerk en honderde kleinigheden, die niet genoemd kunnen worden, maakten de gevonden bezitting uit: stoelen, tafels, ledikanten waren niet aanwezig. Het was eene inlandsche huishouding in hare geheele oorspronkelijkheid. De defensieve wachthuizen in het front der versterking werden aan de vlammen prijs gegeven.

Na dezen togt naar Pasempa, betrof de generaal weder zijn hoofdkwartier te Palakka, om van daar uit de operaties voort te zetten.

De hierboven vermelde zoo gunstige uitkomsten, welke door onze troepen verkregen zijn, moeten, volgens verklaring van den bevelvoerende generaal, ten deele ook worden toegeschreven aan de verrigtingen van de eerste expeditie; -- vermits de indruk, welke toen reeds door onze wapenen van zee- en landmagt verkregen is en het versterkte punt te Badjoa, gewis niet zonder invloed op de tegenwoordige operaties geweest zijn.

Telegram.

Makassar 13 december.

Opzeshelfder der Boniren gesneuveld. 14de bataillon terug.

Het Bat. Handelsblad deelt omtrent de krijgsverrigtingen te Bat. nog het navolgende particuliere schrijven mede:

MAKASSAR 12 December. -- Hoezeer het heugelijke nieuws van Boni u per telegram wel reeds zal bereikt hebben, voor gij dezen brief ontvangt, wil ik toch in elk geval eenige bijzonderheden mededeelen, die misschien niet dadelijk bekend worden.

Eenige dagen geleden kwam Zr. Ms. stoomschip Madura binnen en bragt de tijding mede dat Sindjai genomen was, en wel zonder ernstige verliezen van onze zijde, als zijnde alleen één man gedood en drie gewond van dat gedeelte der aanvallers, die aan de landzijde opereerden. Na eene zware kanonnade waren de troepen opgerukt om de plaats te bestormen; maar de Boeginezen wachtten hen niet af, zij vuurden slechts eenmaal uit hunne lillas, en sloegen dan op de vlugt. De landstreek zal bij het Nederlandsch grondgebied geannexceerd worden en reeds is een civiel en militair gezaghebber in den persoon van kapitein Wigand benoemd; de zoon van Aroe Polakka zal regent worden.

Heden kwam de Java binnenvaart nog veel

beter en belangrijker nieuws mede. Te Sindjai was eene compagnie in bezetting geleid en met het bouwen van een fort begonnen, waaraan de inlanders vrijwillig voor 30 duiten daags werken; daarna was de generaal met de troepen over zee naar Badjoa vertrokken. Nauwelijks daar gedebarkeerd, rukte hij reeds op naar Boni, hetgeen de inlanders bevestigd hadden op het model van Badjoa; zij hadden echter één zijde opengelaten, hetgeen een wijze maatregel bleek te zijn, want zij maakten van die opening een goed gebruik om te ontsnappen, toen het hen in den strijd met de Hollanders te heet werd. Zij hadden echter toch een niet geringen tegenstand geboden, zoodat de majoor Kroesen twee kogelwonden ontving, de eene in de borst, de andere in den arm, nog 1 officier en 18 man gewond werden en zes der onzen sneuvelden. De generaal had Boni om den regtervleugel des vijands heen onttrokken, hem daardoor van zijn terugtocht naar Pasempa afgesneden en hetzelfde doel bereikt, dat het gevolg kon zijn van een moeilijken of mischienen onmogelijken togt over het gebergte.

Nadat de vijand uit Boni was verdreven, deed de kavalerie goede diensten, en moet een groot aantal Bonieren hebben neêrgehaald, die grooten moed en levensverachting bewezen te bezitten; daarbij werd de luitenant Coenen van de kavalerie door een lanssteek gewond, echter niet gevaarlijk.

Onmiddellijk na die overwinning werd de togt naar Pasempa voortgezet met 3 kompagnien infanterie en de kavalerie. Die beroemde plaats werd echter onbezett gevonden. De Koningin moet kort te voren in groote verwarring ontvlugt zijn, want haar draagstoel werd digt bij den ingang gevonden, benevens vele lijnwaden en 82 geweren. Indien de plaats behoorlijk verdedigd wordt, dan moet zij nagenoeg onneembaar zijn; zij is nu met 3 kompagnien bezet. De Koningin moet naar Wadjoe gevlugt zijn, de Rijksskleinodien medenemende; ik hoor echter dat reeds verscheidene van hare hoofden in onderwerping gekomen zijn.

De generaal rukt nu naar de Tjinrana-rivier op en het is te verwachten dat de geheele strijd spoedig en voor goed zal geëindigd zijn.

Generaal van Swieten wordt algemeen erkend als een man van veel beleid, die, in spijt zijner jaren, onvermoeid is, zich overal vooraan vertoont, en die niet minder activiteit verlangt van zijne officieren. Te Sindjai liet hij 's avonds den chef der genie roepen en zeide: mijnheer, wees zoo goed en zorg dat ik morgen ochtend om 8 ure het plan voor het fort heb en begin dan ook dadelijk met het werk. Van krijgsraden is geen sprake; hij beslist alles met een kort ja of neen.

Men is hier zeer benieuwd om te weten wat het Gouvernemen met Boni zal doen. Zonder Goa en de Thorothas-landerijen, acht ik het van weinig waarde voor cultures, althans het zal zeer moeilijk zijn daar eene geregelde cultuur in te voeren, zoolang wij dien buurman hebben.

In het Alg. Overzicht van het Bat. Handelsblad leest men het volgende:

Te Bandjermasin wordt ook gevochten, veel en telkens met gelukkige uitkomsten; de algemeene toestand schijnt echter nog niet veel veranderd te zijn. Uit de laatste berichten blijkt, dat de getrouwe (?) Pangerang Hidayat Oelach zich thans zelf tot Sultan verklaard heeft. Wat zullen zij nu zeggen, die altijd beweerden, dat met de verwijdering van den regeren Sultan alles tot den normalen toestand zou terugkeeren? De kolonel Andresen houdt nog altijd verblijf te Bandjermasin; hij schijnt veel tijd noodig te hebben tot het opstellen eener memorie van verdediging zijner politieke ziens- en handelwijze; misschien levert die verdediging moeilijkheden van bijzondere aard op.

Te Palembang is alles rustig; de telegraafkabel daarheen is gelegd en reeds zijn op dien weg berichten ontvangen van een gelukkigen overval, door onze troepen bewerkstelligd op een der zwerfende hoofden, die het Land in onrust hielden en onveilig maakten.

In den morgen van den 15 december II. is Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal en gevolg van hier naar Buitenzorg vertrokken.

De Koning, die door de bekende besluiten omtrent het leger een zoo uitstekend blijk van belangstelling heeft gegeven in het welzijn van het Indische leger, deed dezer dagen ook blijken van de waarde, die Zijne Majesteit hecht aan de beoefening der wetenschappen in Indië.

De wetenschappelijke arbeid van de Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch-Indië, gedurende tien jaren onvermoeid voortgezet, heeft de goedkeuring des Konings in zoodanige mate verworven, dat het Zijne Majesteit behaagde zich tot Beschermheer van dat Genootschap te verklaren.

In de bestuursvergadering der natuurkundige vereeniging in Nederlandsch-Indië, gehouden den 8 december jl., zijn benoemd tot het gewoon lidmaatschap de heeren A. A. Meyseheim Knipschaar, Umbroge, J. H. J. James en Schwartzel.

De Javasche Courant bevat het besluit tot vaststelling der minimum prijzen voor de taxatie van wollen en katoenen goederen, vervaardigd bewesten de Kaap de Goede Hoop, bij invoer in Nederlandsch Indië over het 1ste kwartaal 1860.

Bij besluit van den 5den jl. n.º 4 (Staatsblad n.º 102) in de Javasche Courant gepubliceerd, wordt eene nieuwe instructie vastgesteld voor de residenten, de regenten en districtshoofden op Java.

Gedurende de maand oktober II. is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van f 886,172.41. De ontvangst over de tien eerste maanden van 1859 bedraagt f 7,651,264.67. Hieronder is echter begrepen: aan fictieve regten op Gouvernements producten f 1,378,742.95, en aan terugbetaalde regten f 126,531.67, totaal f 1,505,274.62, zoodat de zuivere ontvangst f 6,145,990.34 belooft. Gedurende de eerste tien maanden van 1859 is meer ontvangen dan over dien tijd: in 1857 f 348,462.55, en in 1858 f 350,549.39.

De Indische Regering heeft de begroote sommen beschikbaar gesteld tot het bouwen van vier lichttorens, te weten: een te Batavia voor een katadioptrisch havenlicht van de 4de orde en gewoon lantaarnhavenlicht van de 6de orde aan het uiteinde van het hoofd; te Tandjong Kalén, nabij Muntok, eiland Banka, voor een katadioptrisch kustlicht van de 2de orde; te Makassar voor een katadioptrisch licht van de 4de orde. Deze laatste lichttoestel was vroeger te Anjer, nabij de vierde punt in Straat Sunda, geplaatst, maar aldaar sinds 1854 vervangen door een toestel van de 2de grootte.

De overige drie toestellen zijn reeds sinds eenigen tijd door den Minister van Koloniën in Europa besteld geworden.

Den 9 dezer heeft de stoomboot Padang, kapit. Guyot, deze reede verlaten, zich begevende over Muntok en Riouw naar Singapore, tot het overbrengen en afhalen der landmailpakketten. Het getal brieven, dit maal verzonden, was als volgt:

Per overlandmail via Marseille 7237, Triest 2398 en Southampton 436 stuks. Naar Singapore 1520, Banka 333, Palembang 319, Riouw 141 en Billiton 40. Totaal 12,494 stuks.

De overlandpost, loopende tot 10 november, is den 19 december hier aangekomen.

Door den Officier bij den Raad van Justitie te Batavia is in de maand oktober eene klage ingediend tegen den redacteur van het Batav. Handelsblad H. J. Lion, wegens het plaatsen van twee artikelen in dat blad, in n.º 78 van den 28 september, getiteld: *Brievenpost*, en n.º 79, getiteld: *Ambtenaren op wachtgeld*.

De Raad van Justitie te Batavia heeft regtsgronden verleend, en de terechtzitting over die zaak vastgesteld op den 27 december aanstaande. De heer mr. H. A. des Amorie van der Hoeven zal de verdediging van den beklaagde op zich nemen.

Op den 18 dezer kwamen alhier ter reede des schepen Jan de Wit en Albrecht Beyling, ieder met een detachement suppletie-troepen, het eerste sterk 149 onderofficieren en manschappen, onder kommando van den van verlof terugkeerenden kapit. der infanterie J. Koch, medegeleiders de eerste luiten. J. W. Auffmorth en de tweede luiten. W. F. H. Voogt. Het tweede, sterk 100 onderofficieren en manschappen, onder kommando van den van verlof terugkeerenden kapitein der infanterie C. L. S. A. M. de Roy van Zuydewijn, medegeleiders de tweede luitenants J. L. van der Hart, H. C. Jongbloed en A. J. Mulder, alsmede de officier van gezondheid der derde klasse A. H. Dettingenier.

De troepen zijn den 19den te Batavia gedebarkeerd en des namiddags om 4 ure gezamenlijk naar Weltevreden gemarcheerd.

Gedurende de reis is de behandeling, de voeding en het gedrag der troepen op beide schepen zeer goed geweest.

De soldaat Boon, van het schip Jan de Wit, is den 8 oktober over boord gesprongen en verdrinken.

BENKOELLEN. -- Den 20 november jl. is in het gezigt van Manna verongelukt de Engelsche bark Royal Sovereign, gezagvoerder John Vibert.

Dit schip was den 10 november te voren van Batavia vertrokken met eene lading suiker en bestemd naar Cork, en had door hevige winden en hooge zeeën een lek bekomen, hetgeen zoodanig toenam, dat men besloot koers te zetten naar Benkoelen.

De vermoedheid der equipage, die gedurende eenige dagen en nachten onophoudelijk had moeten pompen, en waartoe velen, uit hoofde van ziekte, niet meer in staat waren, deed den gezagvoerder besluiten zoo mogelijk Manna te bereiken.

De gezagvoerder is naar Benkoelen vertrokken, alwaar hij den 30 november met 4 man der equipage aankwam, zijnde de overige manschappen wegens ziekte te Manna achtergebleven.

In de afdeeling Mokko-Mokko werden bij het omkappen van een boom ter erlanging van gutta percha, toevallig ook de zich daaraan bevestigde slingerplanten (akar Gitam) doorgekapt; -- het daaruit vloeijend melkachtig vocht, opgevangen en warm gemaakt zijnde, veranderde in eene elastieke zelfstandigheid. De handelaren te Benkoelen wilden f 60 a f 65 per picol betalen. Deze slingerplant Gitam is in de afdeeling Mokko-Mokko overal te vinden.

SOERABARTA. -- Den 27 november is alhier in 76jarige ouderdom overleden Pangeran hario Adi Negero, zoon van Z. H. den Soesoehoenan, zoon van Pakoe Boewono III. De overledene was versierd met de medaille van den Javaschen oorlog.

BEZOEKIE. -- Sedert eenigen tijd hebben geruchten geloopt, dat de in deze residentie gelegen berg Kaaw, die geacht wordt vroeger een vulkaan te zijn geweest, op nieuw kenteekenen van werking door het ontlasten van rook gaf. Een onderzoek heeft deze geruchten waar bevonden; men heeft echter tot nog toe geene uitwerking van vuur waargenomen.

SUMATRA'S WESTKUST. -- Gedurende de maand november II. zijn vele regens gevallen, die eenige schade aan bruggen en wegen toebagten, maar zeer heilzaam waren voor de rijstvelden, met welke bewerking en beplanting men overal druk bezig is.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING VAN BORNEO. -- Volgens berichten loopende tot den 12 november II. is de deputatie, welke naar Amontay was vertrokken om den rijkssbestierder Hidayat Oelach te bewegen om naar Martapoera terug te keeren, niet in het doel van de zending geslaagd. Uithoofde van zijne omgeving verklaart hij zich niet bij magte om naar Martapoera af te komen.

Een termijn van beraad van 20 dagen is hem toegestaan.

Ter hoofdplaats Bandjermasing schenen de rust en het vertrouwen teruggekeerd te zijn.

Van Negara en Boven Doeson zijn zeer bevredigende tijdingen ontvangen.

Nadat Zr. Ms. stoomboot Onrust te Soengei Besar (Poeloe Petak) eene aldaar opgerigte versterking had vernield, heeft deze stoomboot de reis voortgezet naar Poeloe Kénarait, om later met de Boni de Doesoens op te gaan, zoo mogelijk tot Teweh, waar pangeran Antasari zich sedert eenigen tijd ophoudt.

Den 12 en 13 november zoo eene gecombineerde expeditie uitgaan van Mataraman en Pengaron, ten gevolge van berichten, dat te Tjinta poerie op nieuw eene versterking werd aangelegd en dat sulthan Koening zich met eenige magt ophield te Soenghay en het voornemen had om een aanval te doen op Soengei Radja.

Blijken nadere berichten van Koetei is de sulthan bepaald ongezind om zich met de verwikkelingen in het Bandjermasinsche Rijk in te laten.

De door Pangeran Antasari rusteloos aangewende pogingen om zijne partij te versterken, schijnen weinig althans minder bijval te vinden dan vroeger.

De later ontvangene berichten, loopende tot 20 november jl., bevatten het volgende: Zr. Ms. stoomschip Onrust heeft, op reis naar Poeloe Kanamit, boven de Soengei Besar, eene zware benting aangetroffen, die na eene korte, doch dappere verdediging genomen en in brand gestoken is. In die benting is o. a. een 2pond kanon buit gemaakt. Te Poeloe Kanamit is niets aangetroffen.

Ter verdediging van Poeloe Petak heeft Zr. Ms. stoomschip Celebes de plaats der Onrust tijdelijk ingenomen, terwijl de bescherming aan de hoofdplaats aan Zr. Ms. stoomschip Montrado is opgedragen.

Eene gecombineerde expeditie van Mataraman en Pengaron uit naar Tjinta Poeri. Bras Koening, Soengkeri en Moening is van den 12den tot den 18den november volbragt. De uitslag daarvan was, dat te Tjinta Poeri eene benting stormenderhand genomen en vernield is. Bras Koening was verlaten, doch op een half uur afstand van die kampong werd eene versterking aangetroffen, die na eene korte verdediging eveneens genomen en vernield werd. Ook eene groote hoeveelheid levensmiddelen, die zoowel in die versterking, als in een nabij gelegen bosch aanwezig was, werd vernield. Soenkai was ook geheel verlaten, doch in de kampong trof men eene half voltooide versterking aan, welke met de kampong geheel verwoest werd. Eindelijk werd de kampong Moening genomen en aan de vlammen ten prooi gegeven. Deze laatste overwinning werd echter niet behaald dan met verlies, aan gesneuvelden van een Europeesch sergeant

der sappeurs, vier flankers, een inlandsch kanonnier en een kettingsanger, benevens aan gekwetsten van twee flankers, een inlandschen fuselier en een matroos. Een onverhoedsche aanval op den hoofdtroep door een zeventigtal dweepzieke oproerlingen, terwijl twee pelotons op verkenning van de kampong uit waren, was de oorzaak van dit verlies. Het is echter bloedig gewroken, zijnde de vijand genoodzaakt negen lijen op het slagveld achter te laten. Spionnen hebben verzekerd, dat bij die gelegenheid gesneuveld zijn de personen, welke Sulthan Koening tot Pangeran Mangko Boeni en tot Praboe Anam had verheven. Den 20sten november was men voornemens den vijand verder naar Tambrangan te vervolgen met eene kolonne sterk 200 bajonetten, 30 sappeurs, 130 kettingsangers, 2 houwtiers en 1 mortier.

De gouvernements-commissaris heeft een brief van Pangeran Hidayat ontvangen, waarin deze zijne vreugde betuigt over de komst te Bandjermasin van den gouvernements-commissaris.

Sedert zijn berichten tot den 29 november jl. ontvangen uit de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, waaraan wij het volgende ontleenen:

De kolonne, die tot vervolging van den vijand was te zamen gesteld, heeft, van den 22 tot den 28 november, geageerd. Tot hare verrigtingen behoort het vernielen van eene in aanbouw zijnde benting, op den top van eenen heuvel, aan den weg van Soenkai naar Moening, ongeveer 2½ uur beneden dege plaats. Van dit punt werd eene omtrentende beweging over Bonoapadan en Tambrangan naar Moening uitgevoerd. De vijanden, die zich in kleine banden vertoonden, sloegen overal dadelijk op de vlugt.

Volgens geloofwaardige berichten moet de benting aan de Soengi Besar, die door Zr. Ms. stoomer Onrust is genomen (zie boven) verdedigd zijn geweest door den beruchten pembekel Soeli, die door het springen van een stuk het leven moet hebben verloren. Deze omstandigheid heeft eenen allergunstigsten invloed gehad op de gezindheid der bevolking in Poeloe Petak, die thans in groote menigte naar hare vroegere woonplaatsen terugkeert.

Pangeran Hidayatoelach houdt zich nog immer op in Amontoe, waar hij door zijnen aanhang sulthan genoemd wordt, terwijl zijn broeder, pangeran Wira, als mangkoebomei (rijksbestierder) betiteld wordt.

De Gouvernements-stoomer Boni is met eenelandsdivisie van Zr. Ms. stoomer Montrado en een detachement infanterie naar Tabanio vertrokken, om van daar uit den pembekel Omboet, die zich te Tehejang ophield, te vervolgen.

De Onrust heeft een togt gemaakt naar Teweh, die de gunstigste uitkomsten heeft gehad. Door alle langs de Doesoensovers tot boven Teweh gelegen kampongs zijn doorslaande blijken gegeven van de beste gezindheid jegens het gouvernement. De invloed van pangeran Antasari moet zeer sterk verminderd zijn. In de aangrenzende rijken heerscht alom eene gewenschte rust, en blijken van vertrouwen op een welgezindheid jegens het gouvernement worden van daar ontvangen.

CELEBES. -- Op den 13 november zijn met eene prauw van de negorij Kajoe (Boni) van Aroe Palakka aangebragt de Rijkssornamenten der negorijen Kajoe, Teko, Lemompa en Oedjoeng Boelo, welke alle tot Boni behoorende en voor 1850 onder Aroe Palakka stonden. Volgens den gezagvoerder diers prauw zijn deze sornamenten op last van het hoofd der genoemde negorijen naar Aroe Palakka overgebragt, omdat de Vorstin van Boni gelast had die voorwerpen naar Pasempa te voeren, terwijl dat hoofd en een deel der bevolking van genoemde dorpen vermeenden, dat deze voorwerpen wel aan Aroe Palakka, maar niet aan de Vorstin toekwamen.

Deze Rijkssornamenten bestaan uit de volgende voorwerpen: Voor Kajoe, een donkerblauwe vlag in den vorm eener wimpel, genaamd Pattata met twee onderkakebeenen van een menschelijk hoofd, genaamd Latowa; -- voor Teko, een geblonde vlag, voerende in het midden een grooten, wit en rood gevleekten haan, genaamd La-Boeloea; -- voor Lemompa: een geblonde vlag, voerende in het midden een rood, wit en zwart gevleekten haan, genaamd Bakka-Marowee; -- voor Oedjoeng Boeloe twee onde geblonde zijden vlaggen, genaamd Laparenten.

Omtrent de meerdere of mindere betekenis aan die voorwerpen te bechten was men niet tot zekerheid kunnen komen.

PALEMBANG. Gedurende de maand november II. was de weersgesteldheid afwisselend. Zware stortbuijen vergezeld van hevige windvlagen bragten eenige schade toe aan bruggen en wegen.

De handel en scheepvaart waren vrij levendig. Uit de bovenlanden werden aangebragt: 7248 pic. rijst, 2375 pic. padi, 12787 pic. kapas, 76 pic. gom-elastiek, 112 pic. getah perja en 61 tails stofgoud.

De witte en zwarte rijst werden respectievelijk voor f 5 en f 4 de pic. van de hand gezet. Voor de kapas werd gemiddeld f 8½ per pic. betaald.

Aan zout werd eene hoeveelheid van 76 koyangs en 6 pic. verkocht, terwijl aan regten eene som van f 9,766.32 werd geheven.

Uit de beneden-divisies valt over die maand niets bijzonders te vermelden.

De berichten over de te veld staande padi luiden over het algemeen gunstig en was men meest overal bezig met het wieden der landaas.

In sommige benedenstreken hebben eenige padi-velden door den hoogen waterstand geleden.

De laatste ontvangen tijdingen van Djambi en Moera Kampel luiden gunstig en behelzen niets merkwaardigs.

Volgens de laatste rapporten, loopende tot 14 december, is, zoowel ter hoofdplaats Palembang als in de binnenlanden dier residentie, de rust en orde nergens verstoord geworden.

Volgens een telegrafisch bericht van den 16 december is de hoofdaanvoerder van den laatsten opstand in de Lematang oelo, pangeran Tandjong Siri, in den nacht van den 11 december jl. door een detachement pradoerits in zijn koedongs nabij Endikat overvallen en heeft bij die gelegenheid het leven verloren.

Enige andere personen, behoorende tot zijne omgeving, werden doodlijk getroffen en van onzen kant is een pradoerit door lanssteken gewond.

Aan een particulier schrijven uit Batavia, dd. 24 december, wordt het volgende ontleend:

„Even voor het sluiten der mail werd eene bekendmaking ontvangen dat het Gouvernemen, tot nader opzeggens, geene wissels meer op het Ministerie zal afgeven; eene verhooging van den koers is dus te verwachten.”

— Als passagiers zijn van Java naar Nederland vertrokken: Per Pieter Corneliszoon Hooft, kapit. N. Koen; de heer N. van Wassenaar. -- Per Euterpe, kapit. A. Kuipers; de heer Kramer. -- Per Vier Gezusters, kapit. J. Bik; de heeren Schaap en familie, kapit.-luit. ter zee P. A. Matthijssen, luitenants ter zee late kl. J. K. van de Kruysse Pilaar en van Alphen, en dr. Castens. -- Per Tonia, kapit. C. F. Zeeman; de heeren J. D. Stillekamp, P. Priesterbach, A. Spapen, J. J. Simonides, D. Vries, J. A. Blomquist en P. P. Karstel.

Civil Departement.

Bevorderd: tot adist.-resid. G. van Beest Holle, met bepaling dat hij met de leiding der proefneming met de cultuur en bereidingswijze der indigo, gelijk die in de resid. Djocjakarta gevolgd wordt, in de resid. Banjoemaas zal belast blijven; tot adist. resid. J. K. H. Phitzinger, met bepaling dat aan hem zal blijven opgedragen de uitvoering der statistieke opname der resid. Banjoemaas; tot controleurs der 1ste kl. bij het binnenl. bestuur in de resid. Lampongsche districten, G. A. van Delden en H. D. Canne; tot griffier bij den omg. regter in de 1ste afd. van Java, mr. W. de Booy; tot substituut-griffier bij den raad van justitie te Soerabaja, mr. E. R. J. E. de Kuiper; tot comm. op het bureau van den adist.-resid. te Tjilatjap (Banjoemaas), C. B. D. Olthoff; tot 1sten comm. op het bureau van den adist.-resid. van Padang, W. van Ommen; tot comm. op het bureau van den resid. der Padangsche bovenl., A. Jutveld; tot comm. op het bureau van den adist.-resid. van Mandeheling en Ankola, S. W. Marx; tot comm. op het bureau van den control. te Natal, C. W. Kormann; bij de burgerl. openb. werken, tot opzichter der 1ste kl. W. P. Brandes, met bepaling dat hij in zijnen nieuwen rang dienst zal doen als eerste teekenaar bij voormeld bureau en als zodanig gevestigd blijft te Batavia; tot opz. der 2de kl. P. H. Orth, met bepaling dat hij gevestigd blijft ter hoofdplaats Cheribon.

Benoemd: bij de sub-commissie van onderwijs in de resid. Madura, tot lid, E. Bovens, in plaats van P. C. Hooibloem, eervol wegens vertrek ontslagen, onder dankbetuiging voor de door hem als zodanig bevestigde diensten; tot notaris te Padang, H. Calicher; tot adist.-resid. van Tjiringin (resid. Bantam), P. M. van Laren; tot adist.-resid. van Sidho-Ardjo (resid. Soerabaja), J. H. van der Palm; tot adist.-resid. van Keboemen (resid. Bagelen), M. H. J. Kollmann; tot adist.-resid. van Soekapoera (resid. Preanger-Regentschappen), mr. O. van den Berg; tot lid in den raad van justitie te Samarang, mr. J. C. J. van der Schalk; tot 1sten comm. op het parket van den procureur-generaal bij het hoog geregtsh. van Ned. Ind., mr. C. G. Hultman; tot comm. op het adist. residentie-bureau te Banjoewangie, C. B. Hagenstein; tot post-comm., tevens pakhuism., te Palembang, E. J. van der Linden; tot comm.-control. der in- en uitg. regten te Soerabaja, J. C. Botter; tot ontv. der in- en uitg. regten te Tjilatjap (Banjoemaas), A. H. Beijer; tot comm.-boekh. te Palembang, E. J. Vermandel; tot notaris te Batavia, mr. A. Manger Meertens; bij de sub-commissie van onderwijs, te Soerabaja, tot lid, M. van der Elzen; tot opz. van de ooster en wester Slokkan in de resid. Batavia en de adist.-residentie Buitenzorg, C. F. W. Brautigam; tot ontv. der in- en uitg. regten te Cheribon, H. Schouten; tot ontv. der in- en uitg. regten te Pasoeroean, H. F. Oelrichs; tot commies-control. der in- en uitg. regten, tevens haven- en pakhuism., te Benkoelen, F. W. Gibson; tot administrat. en boekh. bij het entrepôt te Batavia, F. G. Samuels; tot comm.-administrat. bij het entrepôt te Batavia, H. van Rijgersma; tot comm.-ontv. tevens boekh. bij den ontv. der in- en uitg. regten te Samarang, J. S. L. Hurrelbrink; tot comm.-ontv. der in- en uitg. regten te Pekalongan, E. J. W. G. Neirinx; tot comm.-ontv. der in- en uitg. regten te Koepang, D. le Bruyn.

Opgedragen: de waarneming der civ. geneesk. dienst in de afd. Grisee (Soerabaja), aan den partic. geneesh. C. Rademaker.

Overgeplaatst: naar de hoofdpl. Soerabaja, de opz. der 2de kl. J. A. Hahné.

Gesteld: ter besch. van den direct. der kult., de ambten. der 1ste kl. voor de dienst in Ned. Ind. mr. J. H. van Lennep, thans werkzaam gesteld bij den offic. van justitie te Batavia.

Belast: met de functien van commies-control. der in- en uitg. regten te Tjilatjap (Banjoemaas) J. B. Olijve Lobriet, havenm. aldaar.

Ontheven: eervol, van de hem opgedragen waarneming, der civ. geneesk. dienst in de afd. Soemodang (Preanger Regentschappen), de particuliere geneesh. C. Rademaker.

Ontslagen: eervol op zijn verzoek, uit 's Lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de control. der 1ste kl. bij de landel. ink. en cult. N. F. C. Holmberg de Beckfelt; uit 's Lands dienst, de 3de comm. op het resid.-bureau te Tjandjoer R. J. M. N. Kussendragter; bij de sub-commissie van onderwijs te Soerabaja, eervol, wegens vertrek, als lid, C. F. H. Franssen, onder dankbetuiging voor de als zodanig door hem bevestigde diensten.

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederl., wegens ziekte, aan den griffier bij den omg. regter in de 3de afd. op Java, mr. Chs. J. Taunay en aan den adist.-resid. van Bandung (Preanger regentschappen) A. G. C. Visscher van Gaasbeek; een 2jarig verlof naar Nederl. aan den commies-boekh. te Palembang, P. C. Klaus.

Goedgekeurd: dat door den direct. der kult. bij het kader der landel. ink. en cult. zijn overgeplaatst naar de resid. Banjoemaas, ter beschikking van den resid. aldaar, de control. der 2de kl. H. van Duivenbode Varkevisser; naar de resid. Bezoeki, ter beschikking van den resid. aldaar, de control. der 2de kl. E. Kalfsterman, en dat door den consul-generaal van Frankrijk in Ned. Indië is benoemd, tot zijnen consulaire agent te Cheribon, L. A. Saportas.

Militair Departement.

Bevorderd: bij het wapen der inf., tot luit.-kolon., de majoor H. C. Staring, met bepaling dat hij werkzaam zal blijven als chef van den staf der 2de Bousische expeditie; tot maj. bij het 12de bat., de kapit. F. C. van Daelen.

Benoemd: tot 2den luit. bij het 11de bat., de adjud.-onderofficier H. Hamakers, van het korps.

Geplaatst: bij het 15de bat. de majoor J. B. Auffmorth; bij de militaire geneesk. dienst, bij het garniz. te Tandjong (Lampongsche districten), de offic. van gez. der 3de kl. J. H. Bruynis.

Overgeplaatst: bij het 10de bat. de majoor M. L. G. van den Berg.

Ontslagen: op zijn verzoek eervol uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de majoor der infanterie C. L. Schukking en de kapit. der inf. E. Pauw.

Ingelokt: op zijn verzoek, het aan den majoor der inf. J. B. Auffmorth verleende 2jarig verlof naar Nederland.

Verleend: een 2jarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapit. der inf. J. R. S. van de Poll en aan den offic. van gez. der 2de kl. P. Berliner.

Goedgekeurd: dat door het milit. depart. bij het wapen der inf. zijn geplaatst, bij het 6de bat. de 1ste luit. G. van Vuuren; bij het 10de bat. de kapit. K. J. B. Eichel; bij het 13de bat. de 2de luit. J. L. Engelhart; — dat zijn overgeplaatst, bij het 2de bat. de 1ste luit. M. E. F. L. von Schauruth; bij het 3de bat. de kapit. E. Pauw; bij het 4de bat. de 1ste luit. L. W. C. Gerlach; bij het 16de bat. de 2de luit. G. M. H. Muller, bij het garniz.-bat. in de 1ste milit. afd. op Java (Billiton), de 1ste luit. H. Spoelder, bij het garniz.-bat. in de 2de milit. afd. op Java (Tjilatjap) de kapit. B. H. J. Rijks en bij het garniz.-bat. van Sumatra's westkust en onderhoorigh. de 1ste luit. H. J. Voorstad en de 2de luit. G. L. van Doornum.

Marine Departement.

Benoemd: tot kommandeur bij het marine-etablisement te Soerabaja A. van Meurs, met bepaling dat hij voorloopig op zijne tegenwoordige standplaats blijft gedetacheerd.

Der Telegraaf.

BATAVIA 6 Januarij.

Suiker f 15½. Vrachten hooger. Rijst naar China 50 c. Amerikaansche per picol. Wisselkoers, de factorij der N. H. M. trekt op Nederland al pari. Wissel op Londen f 11.65 per £. (Amst. Ct.)

Volgens eene telegrafische dépêche uit Batavia van 6 januarij, waren Invoer-Artikelen met weinig handel. Uitvoer-Artikelen in betere stemming. Suiker op f 16 gehouden. Padang Koffij bedong f 33.91. Gom Elastiek f 98. Vrachten. Er zijn weinig schepen disponibel; voor Rijst naar China biedt men 45 \$ cts. Koers op Holland pari; het Gouvernement geeft thans geen wissels af. Koers op Engeland f 11.65. (N.R.C.)

LONDEN 18 Februarij.

Het Court Journal verzekert heden, dat de berichten in Nederlandsche dagbladen opgenomen, nopens eene aanstaande huwelijks-verbindtenis van Z. K. H. den

Prins van Oranje met Prinses Alice, van allen grond ontbloot zijn.

PARIJS 18 Februarij.

De Patrie wedersprekt heden avond het gerucht, dat de Koning van Sardinië eene proclamatie tot de Napolitanen zou hebben gerigt.

Heden is de Ottomannische Gezant alhier aangekomen.

MARSEILLE 17 Februarij.

Tijdingen uit Rome van 14 dezer behelzen het volgende: Naar men zegt is door het Gouvernement met Belgische huizen eene leening gesloten, waarvan de 3 pcts. rentebewijzen tegen 56, en de 5 pcts. rentebewijzen op 93 zijn uitgegeven.

Lord Russell zou, in naam van Engeland, aan de Romeinsche Regering een plan van een Pauselijk vicariaat voor de Legation voorgesteld hebben, doch dit plan zou verworpen zijn. Kardinaal Antonelli zou dien zelfden dag, 14 dezer, geantwoord hebben dat de Romeinsche questie eene questie van grondbeginselen is, omtrent welke het Pauselijk bestuur niet kan transigeren.

900 Beijersche recruten zijn te Ancona, komende van Triest, aangekomen, terwijl nog 900 andere verwacht werden.

De inwoners van Spoleto, Terri, Rieti, Perouse, Todi, Amelia, Narni en een groot aantal vlekken van Umbrië hebben 100,000 franken aan Garibaldi geschonken.

BERLIJN 17 Februarij.

Men verzekert dat de heer Thouvenel aan den heer de Moustier te Weenen eene dépêche heeft gezonden, waarvan het doel is om Oostenrijk zijne beloften ten opzichte van Venetië te herinneren.

TRIEST 18 Februarij.

Uit Konstantinopel wordt den 11 dezer gemeld, dat Kiazem-bey, de geliefde zoon van Fuad-pacha, overleden en laatstgenoemde dien ten gevolge krank is. De finantiële toestand werd beter. De Franche kapitein ter zee Laroncière is den 9 dezer in den Pireus aangekomen.

TURIJN 18 Februarij.

In den Kerkelijken Staat zijn ter bescherming van den Paus nieuwe Oostenrijksche soldaten en officieren aangekomen. Wegens de handelwijze der Regering te Venetië zijn reeds 9000 Venetianen van daar uitgeweken. De heer Farini is te Ferrara aangekomen en aldaar met geestdrift begroet.

MADRID 17 Februarij.

De generaal Ustaritz is naar Marokko vertrokken met de door de Koningin gestelde vredesvoorwaarden. De Correspondencia Autografa gelooft dat de oorlog met Marokko zal voortduren. De Hertogin van Tetuan zal Madrid verlaten om zich naar Tetuan te begeven.

LONDEN 18 Februarij.

KOFFIJ. Native 60/ a 60/6. — SUIKER willig. — CACAO. Guayaquil 66/ a 67/ — METALEN. — Banka Tin 136/ Straits 130/. IJzer 59/3 a 59/6. — OLIE. Lijn. slauw; in loco 27. — TALK in loco 60/.

LIVERPOOL 18 Februarij.

KATOEN. 7000 b. afgedaan tot vorige prijzen.

BERLIJN 18 Februarij.

ROGGE per Febr. 48, per Voorjaar 47½. — RAAP-OLIE per Febr. 10½, per April/Mei 10½.

MADRID 17 Februarij.

Spanje 1¼ pc. 34.35; dito 3 pc. 44.35.

PARIJS 18 Februarij.

Frankr. 3 pc. 67.90; dito 4½ pc. 97.70. Crediet Mob. 74½. Spanje 1¼ pc. 33½; dito binnenl. 3 pc. 43½.

LONDEN 18 Februarij.

De 3 pc. Geconsolideerden 91½. Spanje 1¼ pc. 33½. Mexico 3 pc. 21½. Peru 4½ pc. 94½. Equador 1 pc. 12. Holland 4 pc. 102.

WEENEN 18 Februarij.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 69.50; dito Nation. 77.60. Wissel Londen f 132.

FRANKFORT 18 Februarij.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 50; dito Nationale 56½. Spanje 1¼ pc. 33½; dito 3 pc. 43½.

ROTTERDAM 18 Februarij.

Heden heeft op de begraafplaats in Crooswijk de plegtige begrafenis plaats gehad van den hoog wel geb. heer James Henry Turing, baronet of Tavern, in leven consul van Groot-Brittanje alhier en den 13 dezer in den ouderdom van 68 jaren overleden.

Aan de woning van den concierge der begraafplaats toedien al de hier residentie consuls en vice-consuls den lijkschoet. Nadat de lijkschoet in de woning was nedergezet, sprak de eerw. heer Mackenzie, behuud-zoon des overledenen en geestelijke der Anglikaansche Kerk, bij deze treurige gelegenheid uit Engeland herwaarts overgekomen, de door de liturgie der Kerk voorgeschreven gebeden in de Engelsche taal uit. Toen het lijk vervolgens grafwaarts gebracht en in de groeve nedergelegd was, sprak dezelfde geestelijke weder een gebed, waarna de heer Ambroy, Fransch consul alhier, ook namens zijne ambtgenooten, in de Fransche taal een hartelijk woord van hoogachting aan den ontslapene wijdde en diens voortreffelijk karakter en verdiensten schetste. Groot was het aantal der bijzondere vrienden en andere belangstellenden, waaronder vele aanzienlijke Engelschen, die zich, tot bijwoning dezer sombere plegtigheid, op de begraafplaats hadden verenigd.

Ter herdenking van den verjaardag van Z. M. den Koning zal aanstaanden dingsdag in de Manège op den Coolsingel, door het gezelschap kunstrijders onder directie van de heeren Blanus en Dassie, eene ongemeen luisterrijke voorstelling gegeven worden ter benefice van den jongheer Herman Dassie. Vele voorbereidselen worden daarvoor gemaakt.

Wij vernemen dat de heer J. W. Hammecher eerlang het feest zijner vijftigjarige tooneeldienst zal vieren. Zoo als men weet is genoemde tooneelkunstenaar nu reeds sedert geruimen tijd werkzaam bij het gezelschap van den heer J. Ed. de Vries.

In de Magere Varkensteeg alhier had heden avond een gruwelijk voorval plaats. Een man, die eene vrouw met welke hij zich in den laatsten tijd dikwerf op straat had vertoond reeds bij herhaling bedreigd had haar te zullen vermoorden, poogde die bedreiging tot uitvoering te brengen. Oogenschenlijk met haar op een goeden voet bevond hij zich met haar in genoemde straat, toen hij eensklaps een pistool te voorschijn haalde en dat op de vrouw loste. Met dit gevolg dat zij deerlijk verwond werd. De dader werd terstond gearresteerd en de vrouw werd zoo spoedig doenlijk geneeskundige hulp toegebracht.

Bij besluiten van 19 dezer heeft Z. M. bevorderd tot ridder-grootkruis der orde van den Nederl. Leeuw, jhr. F. H. W. van Scherff, staatsraad in buitengewone dienst, Hoogstdezelfs buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister bij den Duitschen Bond, zoodaende bij de hoven van Nassau, Baden, Beieren, der beide Hessen en bij de vrije stad Frankfurt, en tot kommandeur der orde den heer staatsraad mr. G. Groen van Prinsterer, en benoemd tot ridder der orde, jhr. mr. J. P. P. baron van Zuylen van Nyevelt, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

III. KK. HH. Prins en Prinses Frederik der Nederlanden, HD. dochter Prinses Marie, benevens gevolg, zijn den 15 dezer per Ned. stoomboot Batavier te Ramsgate aangekomen. Deze doorlochtige personen begeben zich naar Torquay, alwaar de Prinsessen om redenen van gezondheid tot mei zullen verblijf houden.

Zie in het Bijvoegsel de overige Buitenlandsche en Binnenlandsche Nieuwstijdingen. Handelsberigten enz.

Wegens plaatsgebrek zijn verschillende Ingezonden Stukken en andere mededeelingen niet in dit N.º opgenomen kunnen worden.

Hull, is heden nacht van de Maasdroogen afgekomen en heden morgen behouden te Hellevoet gearriveerd.

12 ure. De Hawk (st.), v. Hull, is door den heer Gallas met behulp van sloepen, ligten en anker uitbrengen vlot gebracht, voor Brielle aangekomen en opgestoomd.

12 ure 20 min. De st. Admiral Cator, van Hartlepool, is van de Westplaat vlotgekomen en opgestoomd.

Brest 18 febr. De stoomboot Bordeaux, kap. Bijl, van Bordeaux naar Rotterdam, is alhier wegens voortdurend slecht weder en hevigen tegenwind binnengeloopen om steenkolen in te nemen; alles wel aan boord.

Livorno 10 febr. Het Ned. schip Grunus, kapit. Hesse, van hier n. Londen bestemd, is wegens noodweer met eenige schade alhier uit zee teruggekomen.

— o —

Gepraaid: 4 december, op 27º ZB. en 49º OL., hetschip MZSE, van Colombo n. Amsterd. 3 febr., op 45º NB. en 12º WL., de Bremer bark Herzogin von Brabant, kapit. A. Beling, van Rotterdam naar New-York.

— o —

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 19 febr.: 1ste getijde 2 ure 27 min.; 2de get. 2 ure 51 min.; — 20 febr.: 1ste get. 3 ure 4 min.; 2de get. 3 ure 28 min.

Arnhem. Waterhoogte 17 febr. 2.04 el.

Keulen. Rijnhoogte 17 febr. 8 v. 6 d. Rijnl.

15 Johanna Geertruida, Flens, Rotterdam

16 Cortgene, Dunlop, Soer.

16 Johannes Lodewijk, v. d. Waal, Soerabaja

17 Maria Elizabeth, v. d. Valk, Pekalongan

18 Oriental, Parker, Bremen

18 Alt Meeklenburg, Korff, Sydney

18 Alcor, v. Oppen, Samar.

19 Maria Christina, Voss, Kust

Fernand, Blanchet, Frankrijk

20 Staatsraad v. d. Hoven, Heymeriks, Soerab.

21 Ceres, Mammes, Kust

22 Soetan Iskander, Kloppeburg, Padang

23 Staatsraad Baud, de Jong, Onrust

Prins Carl, Bergman, Stockholm

Sara Alida Maria, Stapert, Nederland

22 Boston, Potter, Manilla

Anjer, Gepasseerd

6 dec. Nicolaas Witsen, Arenspoot, Batavia

7 Indwiy Holm, Leigh, Batav. n. Bremen

8 Alblasserdam, t Hoen, dito n. Rotterdam

8 Sea Nymph, Morwick, Shanghai n. Cowes

12 Commerce-Compagnie, Bruker, Batavia

17 Hamover, Kleingarn, Macao n. Falmouth

Otto, Ahlmann, Hong Kong n. Rott.

Samarang, Aangek.

4 dec. Jan Pietersz. Koen, Hugenholtz, Batavia

6 Nederland en Oranje, v. Ruyven, dito

7 Vrijhandel, Leversteijn, Amoy

8 Herlof Trolle, Wandahl, Batavia

11 Louise Roeloffine, Sybrandi, Indramayoe

13 Johanna Hendrika, v. d. Weyden, Amst.

16 Diligentia, v. Bentveld, Batavia

3 Zeeploeg, Kramer, Nederland

Jacoba, Schaap, Pamanoeakan en dito

5 Jules Cézar, Lesergeant, Frankrijk

11 Horizont, Schmidt, Ned.

Soerabaja, Aangek.

29 nov. Calloe, Schmidt, Samarang

1 dec. Delphin, Klein, Bat.

3 Pictura, Leonhardt, dito

5 Cornelia, de Vries, dito

7 Copernicus, Visser, dito

Constance, Süderberg, Cheribon

8 Agatha & Maria, v. Zipp, terug uit zee

Oosterling, Walter, Bat.

Lidia, Bozano, dito

9 Eensgezindheid, Flik, Menado

10 Henry Winch, Griffin, Singapore

Alchymist, Dunnott, Hong Kong

11 la Rochelle, Meijer, Bat.

14 Batavier, de Voogd, v. d. Straaten, dito

Vertrrokken.

6 Stad Schiedam, Wulp, Sumanap en Tjilatjap

Cito, Schutt, Makasser

11 Helena Constantia, Donema, China

Cecrops, Davidson, Golf van Perzië

12 Vier Gezusters, Bik, Nederland

14 Tonia, Zeeman, Pasoer.

15 Ambon (st.), Vogel, dito

18 Samuel Hendricus, Bonten, Nederland

Calloe, Schmidt, dito

Indramayoe, Vertr.

16 dec. Amazon, Riese, Nederl. via Batavia

Zuid-Beveland, v. d. Meulen, Batavia

Cheribon, Aangek.

1 dec. Cornelia Geert., Hoeksma, Soerabaja

(vertr. 13 n. Indramayoe)

6 Bilderdijk, Löschen, Bat.

(vertr. 13 n. Tagal)

8 Thetis, Visser, dito

10 Ridderkerk, Teerlink, d.º

14 Hollandia, Ruig, Samar.

Vertrrokken.

5 Sara Alida Maria, Stapert, Nederland

Pekalongan, Vertr.

1 dec. Julie Claire, van Oosteroom, Australië

Pasoeroewan, Aang.

30 nov. Hendrika, Boun,

21 Proteus, Kikkert, dito

Vertrrokken.

13 nov. Stad Dokkum, v. d. Werff, Bonie

Waterloo, Duinker, dito

Canton, Twechys, dito

15 Staatsraad v. Euijck, de Winter, Boelecomba

29 Helmers, Messen, Macao

Singapore, Aangek.

28 dec. Davo, Wijtenhorst, Amoy

(vertr. 3 jan. n. Samar.)

Hong Kong, Aangek.

15 dec. Henriette Louisa, Dekker, Singapore

29 Hendrik-Ido-Ambacht, Bijl, dito

Shanghai, Vertr.

9 dec. Prinses Charlotte, Hille, Kanagawa

— o —

Valparaiso, Aang.

30 dec. Trio, Hamann, Rott.

Suriname, Aangek.

7 jan. Anna Maria Henr., Gollards, Amst.

Arend, Goosens, dito

Teelkima Meiskina, de Haan, dito

11 Equator, Nieuwenhuys, Clyde

Jetskelina Wija, Doornbosch, Amst.

Cornelia, Doyen, dito

Vertrrokken.

13 Jonkvrouw Geertrui, Bouwer, Amst.

16 Wilhelmina, Klint, dito

Maximiliaan, Schill, dito

Plata, Koch, dito

Saramacca, Aangek.

6 jan. Wieka, Eefting, Liverpool

Berbice, Aangek.

8 jan. Maria, Deuze, Clyde

Demerary, Aangek.

24 jan. Zwijger, Wolthers, Barbados

Napels, Vertrrokken

8 febr. Martina Adriana, van t Hoff, Gallipoli

Cornelia Louisa, van Aken, dito

Marseille, Vertr.

14 febr. Numa-Vidal, Morges, Makasser

Barcelona, Uitgekl.

9 febr. Zuidlaren, Drent, Valencia

Havre, Aangek.

14 febr. Twee Broeders, Prins, Amsterdam

16 febr. Caesar, de Jonge, Newcastle en Batavia

Vertrrokken.

17 Gebroeders, Loodijzen, Amsterdam

In lading.

Willemina Egberdina, Top, St. Petersb.

Cardiff, Vertrrokken

14 febr. Resident v. Son, v. d. Hoff, Singapore

Portsmouth, Aangek.

15 febr. Vier Gebroeders, Woudstra, St. Andrews

(vertr. n. Shoreham)

Bij de Singels, Aangek.

15 febr. Bride, Spowart, Rott. n. Londen

Colechester, Aangek.

14 febr. Juffer, Hillegonda, Douwes, Rotterdam

Londen, Aangek.

16 febr. Anna Tedora, Kuipers, Groningen

Uitgeklaard.

16 Amy, Garbutt, Rott.

Gravesend, Vertr.

17 febr. Hercules, Detering, (v. Amst.) Batavia

Harwich, Binnengel.

16 febr. Brandon, Murrow, Newcastle n. Rott.

Yarmouth (Reede van) Ten anker.

15 febr. Johannes, v. Eyk, Vlissingen

Newcastle, Uitgekl.

15 febr. Fifteen, Stewart, Rotterdam

16 Dawn, Bower, Schiedam

In lading.

Jacoba Gezina, Kramer, Genua

Dundee, Aangekomen

15 febr. Christina Jacoba, Ploeg, Harlingen

Alloa, Aangekomen

13 febr. Augusta, Rabe, Ibraïla

— o —

Rotterdam 18 febr.

Volgens berigt van Portsmouth is het barkschip Jeanette, kapit. T. Visser, van Batavia, laatst van Mauritius, n. Rotterdam, gisteren namiddag aldaar wegens slecht weder en tegenwind binnengeloopen; alles wel aan boord.

Brielle 18 februarij. De Enchantress (st.), van

te Rotterdam.

VRACHTEN naar Engeland £ 2.10/. — WISSELKOERS of
Hongkong 2.50 % disconto.

Gedrukt en uitgegeven bij